LIBRIS | We know books

VASILE SURD
(COORDONATOR)

MONOGRAFIA TURISTICĂ A CARPAȚILOR ROMÂNEȘTI

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ
2008

LIBRIS | We know books

CUPRINS

„EPOPEEA" MONOGRAFIEI TURISTICE A CARPAȚILOR ROMÂNEȘTI 9

1. CARACTERISTICILE GENERALE ALE CARPAȚILOR ROMÂNEȘTI 11
1.1. Cadrul natural 11
1.1.1. Relieful carpatic şi peisajele cu valoare turistică 11
1.1.2. Clima Carpaților 14
1.1.3. Hidrografia 15
1.1.4. Biocenozele carpatice 18
1.1.5. Parcuri şi rezervații naturale 19

2. VALORILE ANTROPICE 21
2.1. Considerații generale asupra valorilor antropice 21
2.2. Monumentele istorice şi de arhitectură 21
2.3. Ocupații de interes turistic 23
2.4. Obiceiuri şi datini 23

3. ISTORIA TURISMULUI CARPATIC 25

4. BAZA CURATIVĂ ŞI TURISTICĂ 27
4.1. Baza curativă 27
4.2. Baza hotelieră şi de cazare 28
Baza gastronomică 29
Instalații complementare de deservire turistică 30

5. CIRCULAȚIA TURISTICĂ 33

6. CĂILE DE COMUNICAȚIE ŞI TRANSPORT 35

7. REGIUNILE TURISTICE ALE CARPAȚILOR ROMÂNEȘTI 37
7.1. Zonele turistice ale Carpaților Orientali 39
7.1.1. Zona Maramureş – Rodna – Oaş 39
7.1.1.1. Subzona Maramureş (AI1) 39
7.1.1.2. Subzona Baia Mare (AI2) 41
7.1.1.3. Subzona Oaş (AI3) 43
7.1.1.4. Subzona Masivului Rodnei (AI4) 44
7.1.2. Zona Năsăud – Bârgău – Călimani 45
7.1.2.1. Subzona Năsăud (AII1) 45
7.1.2.2. Subzona Bârgău (AII2) 47
7.1.2.3. Subzona Călimani (AII3) 48
7.1.3. Zona Dorna – Rarău – Obcinele Bucovinei 50
7.1.3.1. Subzona Depresiunea Dorna (AIII1) 50
7.1.3.2. Subzona Obcinele Bucovinei (AIII2) 51
7.1.3.3. Subzona Rarău – Giumalău (AIII3) 54

7.1.4. Zona Neamț – Ceahlău – Bistrița 55
7.1.4.1. Subzona Ceahlău – Izvoru Muntelui – Bazinul Mijlociu al Bistriței (AIV1) 55
7.1.4.2. Subzona Bicaz – Hășmaș (AIV2) 57
7.1.4.3. Subzona Subcarpatică Neamț (AIV3) 59
7.1.5. Zona Gurghiu – Sovata – Harghita 61
7.1.5.1. Subzona Gurghiu – Harghita (AV1) 61
7.1.5.2. Subzona Sovata – Praid (AV2) 62
7.1.6. Zona culoarului depresionar intramontan de baraj vulcanic 63
7.1.6.1. Subzona Borsec – Bilbor (AVI1) 63
7.1.6.2. Subzona Giurgeu – Ciuc – Tușnad (AVI2) 65
7.1.7. Zona Trotuș 66
7.1.7.1. Subzona Munților Tarcău – Ciuc (AVII1) 66
7.1.7.2. Subzona Slănic – Târgu Ocna (AVII2) 67
7.1.7.3. Subzona Oituz – Caşin – Tazlău (AVII3) 68
7.1.8. Zona Vrancea 70
7.1.9. Zona Buzău – Ciucaş 71
7.1.9.1. Subzona Ciucaş (AIX1) 72
7.1.9.2. Subzona Buzău – Siriu (AIX2) 73
7.1.9.3. Subzona Slănic Prahova – Vălenii de Munte (AIX3) 73
7.1.10. Zona „Țăra Bârsei" 74
7.1.10.1. Subzona Braşov (AX1) 74
7.1.10.2. Subzona Covasna (AX2) 77
7.1.10.3. Subzona Baraolt – Perşani (AX3) 78
7.2. Zonele turistice ale Carpaților Meridionali 79
7.2.1. Zona Masivul Bucegi – Valea Prahovei 79
7.2.2. Zona Culoarul Bran – Rucăr – Piatra Craiului 85
7.2.2.1. Subzona Bran – Rucăr – Dealul Mateiaş (BII1) 85
7.2.2.2. Subzona Masivul Piatra Craiului (BII2) 87
7.2.3. Zona Munților Făgăraş – Iezer 89
7.2.3.1. Subzona Creasta Făgăraşului (BIII1) 89
7.2.3.2. Subzona Transfăgrăşanului (BIII2) 91
7.2.3.3. Subzona Masivul Iezer (BIII3) 93
7.2.4. Zona Munții Lotrului – Valea Oltului 94
7.2.4.1. Subzona Munților şi Văii Lotrului (BIV1) 94
7.2.4.2. Subzona Defileului Olt (BIV2) 95
7.2.4.3. Subzona „Țara Loviştei" (BIV3) 97
7.2.4.4. Subzona Munților Cozia (BIV4) 97
7.2.5. Zona Munților Cibin (Cindrel) 98
7.2.5.1. Subzona Păltiniş (BV1) 98
7.2.5.2. Subzona Valea Sadului (BV2) 98
7.2.5.3. Subzona Valea Sebeşului (BV3) 99
7.2.5.4. Subzona Mărginimii Sibiului (BV4) 100
7.2.6. Zona cetăților daco-romane 101
7.2.6.1. Subzona cetăților dacice (BVI1) 101
7.2.6.2. Subzona Platoul Luncanilor (BVI2) 103
7.2.6.3. Subzona Sarmizegetusei Romane (BVI3) 104
7.2.7. Zona Munților Parâng 105
7.2.8. Zona Munților Retezat 106
7.2.9. Zona Munților Godeanu – Țarcu – Muntele Mic 109

7.2.10. Zona Băile Herculane – Valea Cernei 110
7.2.11. Zona carstică din nordul Olteniei 112
7.2.11.1. Subzona Ponoarele Padeş – Runcu Sohodol (BXI1) 113
7.2.11.2. Subzona Peştera Muierii – Polovragi (BXI2) 114
7.2.11.3. Subzona Buila – Bistriţa Vâlcii (BXI3) 114
7.3. Zonele turistice din Carpaţii Occidentali 115
7.3.1. Munţii Apuseni 115
7.3.1.1. Zona Plopiş – Meseş 116
7.3.1.1.1. Subzona Plopişului (CaI1) 116
7.3.1.1.2. Subzona Meseşului (CaI2) 116
7.3.1.2. Zona Pădurea Craiului 118
7.3.1.2.1. Subzona Defileului Crişului Repede (CaII1) 118
7.3.1.2.2. Subzona Valea Iadei (CaII2) 120
7.3.1.2.3. Subzona Albioara – Şoimuş (CaII3) 121
7.3.1.2.4. Subzona Valea Videi (CaII4) 123
7.3.1.3. Zona Gilău – Muntele Mare 123
7.3.1.3.1. Subzona Someşului Mic (CaIII1) 123
7.3.1.3.2. Subzona Muntele Mare (CaIII2) 125
7.3.1.4. Zona Bihor – Vlădeasa 126
7.3.1.4.1. Subzona Vlădeasa (CaIV1) 126
7.3.1.4.2. Subzona Padiş – Scărişoara (CaIV2) 126
7.3.1.4.3. Subzona Bihariei (CaIV3) 128
7.3.1.4.4. Subzona versantului vestic al Munţilor Bihor (CaIV4) 130
7.3.1.5. Zona „Ţării Moţilor" şi a Trascăului 131
7.3.1.5.1. Subzona Văii Arieşului (CaV1) 132
7.3.1.5.2. Subzona Petridului (CaV2) 136
7.3.1.5.3. Subzona Depresiunii Trascău (CaV3) 137
7.3.1.5.4. Subzona Detunatelor (CaV4) 138
7.3.1.6. Zona Codru Moma 139
7.3.1.7. Zona Apusenilor Meridionali 141
7.3.1.7.1. Subzona Râmeţ – Intregalde (CaVII1) 141
7.3.1.7.2. Subzona Văii Ampoiului (CaVII2) 142
7.3.1.7.3. Subzona Geoagiu (CaVII3) 143
7.3.1.7.4. Subzona Băiţa – Bulzeşti (CaVII4) 144
7.3.1.7.5. Subzona Zarandului (CaVII5) 145
7.3.2. Munţii Banatului şi Munţii Poiana Ruscă 146
7.3.2.1. Zona Semenic 146
7.3.2.1.1. Subzona Semenic – Trei Ape (CbI1) 147
7.3.2.1.2. Subzona Reşiţa – Văliug – Crivaia (CbI2) 149
7.3.2.1.3. Subzona Munceii Dognecei (CbI3) 150
7.3.2.2. Zona Caraş – Anina 151
7.3.2.2.1. Subzona Oraviţa – Anina (CbII1) 151
7.3.2.2.2. Subzona Almăj – Cheile Nerei – Beuşniţa (CbII2) 152
7.3.2.2.3. Subzona Cheile Caraşului – Comarnic (CbII3) 154
7.3.2.3. Zona Defileului Dunării (Porţile de Fier) 157
7.3.2.3.1. Subzona Almăj – Locva (CbIII1) 157
7.3.2.3.2. Subzona Defileul Dunării (Porţile de Fier) (CbIII2) 158
7.3.2.4. Zona Poiana Ruscă 162

BIBLIOGRAFIE 167

ANEXA 1 169

LIBRIS | We know books

„EPOPEEA" MONOGRAFIEI TURISTICE A CARPAȚILOR ROMÂNEȘTI

Scrierea şi publicarea acestei monografii a avut o inițiativă „externă". În anul 1984 distinsa profesoară Jadwiga Waszynska de la Institutul de Geografie al Universității Iagelone din Cracovia a făcut un apel către geografii din țările carpatice de a se întruni şi a pune bazele elaborării Monografiei Turistice a Carpaților (din bazinul Vienei până la Porțile de Fier). În aprilie 1985 a avut loc la Cracovia întâlnirea de lucru ce avea să statueze structura acestei lucrări şi termenul de finalizare a acesteia. Au fost prezenți geografi din toate țările carpatice care au consimțit mutual la realizarea unei asemenea lucrări. Termenul de predare a lucrării a fost fixat pentru luna mai 1986, urmând ca partea poloneză să realizeze asamblarea întregii lucrări. Limba engleză a fost stabilită ca limbă de redactare, prezentare şi publicare a lucrării, profesoara Warszynska preluând atribuțiile de coordonare, colectare, asamblare şi publicare a lucrării.

Fiind singurul reprezentant român la această reuniune, şi cunoscând preocupările a numeroşi colegi din țară în domeniul studierii turismului carpatic, am consimțit la realizarea studiului referitor la Carpații Românești. Astfel, după ce la Cracovia s-a stabilit structura de redactare comună şi modalitățile de asamblare a părților, la reîntoarcerea în țară am antrenat la realizarea acestei monografii un grup ştiințific valoros ce cuprinde următoarele persoane: Valeria Velcea, Ioan Velcea şi Bebe Negoescu de la Universitatea Bucureşti, Vasile Surd si Alexandru Savu de la Universitatea „Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca, Pompei Cocean de la Institutul Speologic „Emil Racoviță", Cluj-Napoca, Ciangă Nicolae de la Institutul de Geografie al Academiei Române, Filiala Cluj, Ioan Bojoi, Ioan Tălabă, Alexandru Tacu de la Universitatea „Al. I. Cuza", Iaşi şi Martin Olaru de la Muzeul Județean din Reşița.

În aprilie 1986 lucrarea a fost terminată şi prezentată de către subsemnatul părții poloneze, la Cracovia. Referenții ştiințifici ai lucrării au fost profesorul Berindei Octavian Ignatie din partea română şi profesorul Bronislav Kortus, din partea poloneză.

După informațiile pe care le am până astăzi, celelalte părți, inclusive cea poloneză. din variate motive, nu au finalizat studiile pentru sectoarele carpatice ce aparțin țărilor lor, şi ca atare lucrarea nu a reuşit să fie închegată şi întregită, conform proiectului inițial.

Profesoara Waszynska a fost pusă în situația de a publica în editura institutului polonez doar monografia turistică a Carpaților românești, doi ani mai târziu, adică în 1988. Înainte de publicare mi-a explicat că rațiuni de ordin tehnic nu permit tipărirea materialului grafic şi cartografic. În țară am primit 50 exemplare ale acestei monografii, pe care le-am împărțit între coautori, câteva exemplare fiind donate bibliotecii Facultății de Geografie din Cluj-Napoca.

În anul 1992, cu ocazia celui de al 27-lea Congres Internațional de Geografie de la Washington l-am întâlnit pe inimosul bănățean Ilie Smultea, profesor de ştiințe politice la renumita universitate Berkely. I-am relatat despre această monografie şi despre faptul că nu am reuşit să o publicăm pentru a fi cunoscută de marele public. Fiind tradusă în limba engleză, profesorul Smultea s-a angajat să o publice la Oakland sub egida editurii „Casa Română", pe care Domnia Sa o patrona la acea vreme. După aproape 11 luni am primit cinci exemplare din „modelul american", completat cu partea cartografică (lucrarea a fost expediată din San Francisco, cu... vaporul).

Numărul restrâns de exemplare a acestei lucrări şi faptul că nu poate fi accesibilă unui public mai larg, fiind scrisă în limba engleză, m-au determinat la o retraducere a lucrării în limba română şi publicarea acesteia într-o editură consacrată.

Aşa cum am mai precizat, lucrarea a fost redactată de către un colectiv larg de autori. Cu toată strădania personală de „nivelare", de aducere la „numitor comun", se resimte, cum este de altfel firesc, personalitatea stilului de redactare a fiecărui coautor, de autenticitatea afirmațiilor si calitatea materialului, fiecare fiind responsabil.

Cartea fiind scrisă cu 18 ani în urmă, trebuie să acceptăm," volens-nolens", că unele mutații calitative şi de altă natură survenite în structura turismului carpatic nu au fost reflectate (în unele locuri am mai adus, pa cât posibil, informația, la zi). Oricum, după opinia mea, această monografie reprezintă prima sinteză turistică asupra spațiului carpatic românesc, ce poate face obiectul consultării şi studiului pentru un spectru larg de specialişti.

Remarcăm, ca de altfel şi partea poloneză, redarea hărților cu pictograme pentru întreg ansamblu carpatic românesc, realizate după îndelungate şi laborioase investigații în teren de către colegii ieşeni Talabă Ioan şi Tacu Alexandru, cu sprijinul grafic al arhitecților F.Peduchin şi Ana Stroici. Am adăugat un abundent şi sugestiv material fotografic preluat majoritar de pe internet.

Cluj-Napoca, 15 Ianuarie 2008 Prof. univ. dr. **Vasile Surd**

LIBRIS | We know books

1. CARACTERISTICILE GENERALE ALE CARPAȚILOR ROMÂNEȘTI

1.1. Cadrul natural

Carpații reprezintă o unitate de peisaj bine definită din punct de vedere geografic în cadrul teritoriului României. Ei dețin 66303 km^2, respectiv 29,9% din suprafața țării și se desfășoară pe cca. 4^0 latitudine și 6^0 longitudine, ceea ce influențează structura componentelor și elementelor cadrului geografic, specifice atât Carpaților cât și zonelor limitrofe.

Poziția centrală, etajarea și desfășurarea cvasicirculară a Carpaților („Corona Montium") explică personalitatea geografică a acestei unități.

Fizionomia reliefului carpatic, armonios subliniată de particularitățile climatice și biogeografice, de o rețea hidrografică și de numeroase lacuri, alături de varietatea vestigiilor social-istorice, de așezări care îmbină într-o structură originală tradiționalul cu modernul, potențialul resurselor naturale și valorificarea lor, dar mai ales posibilitățile de acces, alcătuiesc premisele dezvoltării activității turistice.

1.1.1. Relieful carpatic și peisajele cu valoare turistică

Structura orografică complexă a Carpaților Românești este desemnată de un relief masiv, fragmentat și accidentat, care reflectă în mod direct influența elementelor geologice în condițiile unei eroziuni puternice. Astfel, este semnificativ faptul că din suprafața totală a Carpaților, depresiunile dețin 23%, că adâncimea fragmentării variază între 400 m și 1200 m, predominând categoria cuprinsă între 600 m și 800 m, iar desimea fragmentării oscilează între 0,5 și 6 km/km^2.

Hipsometric, față de sistemele montane mari ale Globului, Carpații se înscriu în categoria munților cu înălțime mijlocie și mică (altitudinea maximă în Vf. Moldoveanu 2544 m), altitudinea medie de 1000 m, iar ponderea cea mai mare (90%) revine suprafețelor situate sub 1500 m. Altitudinile cele mai mari le dețin Carpații Meridionali (53% între 700 și 1500 m; 15% între 1500 m și 2000 m și 10% peste 2000 m); altitudinea medie este de 1136 m, iar 11 vâfuri depășesc 2500 m. Carpații Orientali au altitudini mai moderate (69% din suprafața zonei montane este situată între 700 și 1500 m; 7% între 1500 – 2000 m și 1% peste 2000 m), media altimetrică este de 950 m, iar vârful cel mai înalt este Pietrosu, 2303 m din Munții Rodnei).

Evoluția lanțului carpatic a fost condiționată de deplasarea plăcii eurasiatice și africane, precum și a microplăcilor Mării Negre, moesice, transilvane și panonice în strânsă legătură cu evoluția rifturilor. Blocurile cristaline din Carpați sunt considerate ca microplăci fragmentate în urma deplasărilor. Simultan a avut loc dezvoltarea unor pânze cum ar fi cea Getică în Carpații Meridionali și pânzele de Bihor și Codru în Carpații Occidentali. Alte evenimente importante care s-au succedat au fost legate de deversarea către est a flișului cretacic și neogen, subducția plăcii est-europene și formarea lanțului vulcanic din Carpații Orientali, dinamica plăcilor din zona de curbură a Carpaților pusă în evidență de anomaliile gravimetrice din zona Vrancei, formarea depresiunii Brașovului etc.

În acest context au evoluat și o serie de procese metamorfice, de punere în loc a unor importante mase granitice care împreună cu cuvertura mezozoică, cu falierile, au condiționat osatura principală a Carpaților. Fazele orogenetice, mișcările de ridicare, mai ales cele din faza valahă, eroziunea agenților externi, evoluția bazinelor marine, au generat aspectul actual al Carpaților.

Evoluția complexă a lanțului carpatic este confirmată de prezența unor bogate resurse de subsol de care se leagă activitățile tradiționale de minerit și specificul așezărilor. Menționăm zăcămintele de mangan (Iacobeni, Delinești), cupru (Bălan), fier (Dognecea, Ghelari, Lueta), bauxită (Poieni, Zece

Hotare), materiale de construcție, cărbuni (Depresiunea Petroşani, Depresiunea Comăneşti), minereurile auroargintifere şi sulfurile metalice (Munții Apuseni, Munții Gutâi, Țibleş), izvoarele minerale etc., care fac obiectul unor valoroase exploatări.

UBBIS | We know books

În funcție de natura petrografică şi structura geologică asupra căreia au acționat sistemele de modelare diferențiate sub impulsul factorilor climatici se dinting în Carpații Românești o serie de peisaje cu potențial turistic distinct.

Peisajul carstic este diseminat în arealul carpatic, el fiind dezvoltat pe calcare şi pe roci carstificabile. Abrupturile, cheile, peşterile, ponoarele şi izbucurile, prin care apele apar şi dispar, formează obiective de un interes turistic deosebit.

Cea mai mare extindere şi cea mai spectaculoasă evoluție o au în Carpații Occidentali, unde grosimea şi diaclazarea calcarelor este apreciabilă, iar modelarea s-a exercitat într-un regim de precipitații accentuate. În Munții Apuseni sunt caracteristice platourile suspendate (Vaşcău şi Ponoare), cheile (Hăşdate, Tur, Runcu, Pociovalişteа, Galbena, Someşul Cald, Gârda), izbucuri (Călugări, Gura Apei, Cobița, Galbenul), peşteri (Scărişoara, cu un ghețar fosil, Meziad, Peştera Urşilor) etc. Original prin evoluția sa, este bazinul „închis" Padiş-Cetățile Ponorului (36 km^2), o depresiune carstică cu numeroase doline şi lapiezuri, cu lacuri temporare, cu polii ale căror ape se pierd în subteran şi cu avenuri adânci care justifică denumirea de „Lumea Pierdută". În Munții Banatului carstul este prezent mai ales în Munții Aninei, unde calcarele sunt dispuse sub forma unor anticlinale şi sinclinale.

Față de văile puternic adâncite rămân suspendate o serie de poduri carstice: Colonavăț, Cereşnaia-Ponor. Cheile însumează în Munții Aninei cea mai mare lungime față de unități carpatice similare şi anume cheile Caraşului – 19 km, ale Nerei – 18 km, ale Minişului – 14 km, ale Gârliştei – 9 km, ale Buhuiului – 8 km etc. La acestea se adaugă peşteri cu bogate forme concreționare ca Buhui, Popavăț, Comarnic, avenele Poiana Gropii (al doilea ca mărime din țară) şi Ochiul Beiului, Lacul Dracului din Cheile Nerei cu o adâncime de 9 m etc.

În Carpații Meridionali, carstul ocupă suprafețe mai restrânse. Cele mai caracteristice sunt cele din Masivul Bucegi, unde Ialomița se încrustează succesiv în benzi de calcare în alternanță cu marne şi argile generând o suită de chei (Urşilor, Peşterii, Tătarul Mare, Tătarul Mic, Zănoaga Mică, Zănoaga Mare, Dobreşti şi Moroeni) şi bazinete. Tot aici apar şi peşteri (Ialomița, Rătei, Decebal). În cadrul Culoarului Bran-Rucăr-Dragoslavele şi în Piatra Craiului sunt specifice Cheile Mari şi Mici ale Dâmboviței, ale Dâmbovicioarei, peşteri, abrupturi calcaroase etc. Tectonica foarte pronunțată din Culoarul Bran-Rucăr-Dragoslavele face ca unele blocuri calcaroase să apară suspendate, delimitate de linii de falii. Pe acestea se dezvoltă de obicei un relief carstic de suprafață (doline şi lapiezuri). Între Motru şi Olt se intercalează o bandă de calcare mai mult sau mai puțin continuă în care apele şi-au tăiat chei (Oltețul, Galbenul, Bistrița, Tismana) şi în care sunt localizate peşterile Muierii şi Polovragi. Forme carstice bine conservate sunt şi cele de la Ohaba-Ponor şi Grădiştea de Munte din Munții Sebeşului. De asemenea este semnalată o circulație carstică subterană între bazinul Jiului de Vest spre Izbucul Cernei şi Cheile Corcovei de un deosebit interes turistic. Carstul formează peisajul caracteristic al Munților Mehedinți unde apar adevărate câmpuri de lapiezuri, doline, uvale, polii şi cel mai mare aven din țară, Crovul Modvedului cu adâncime de 170 m şi un diametru de 1 km. Complexitatea carstică este înscrisă şi de o suită de captări în calcare care au condus la formarea unor zone endoreice cum ar fi cele din bazinul Cernei.

În Carpații Orientali cele mai reprezentative sunt abrupturile calcaroase din Rarău, Ceahlău, Hăghimaş, Ciucaş, Postăvaru şi Piatra Mare, cheile Bicazului, „turnul" Piatra Bardăului. Specific este relieful pseudocarstic dezvoltat pe curgerile de lave de diferite durități din Munții Călimani cum sunt Peştera Luanei, Peştera de Ciocolată, coloane, creste dantelate etc.

Peisajul glaciar este caracteristic munților înalți, unde în timpul cuaternarului la altitudini de peste 2000 m s-au localizat în bazinele superioare ale văilor sau pe suprafețe slab înclinate mase de gheață.

Carpații Meridionali includ cele mai caracteristice urme ale glaciațiunii, constituind totodată un criteriu de individualizare față de celelalte unități carpatice de acelaşi ordin. Peisajul glaciar este deosebit de atractiv, alcătuind adevărate „unicate naturale".

Manifestarea glaciațiunii cuaternare a fost atribuită la două oscilații climatice mari (Riss şi Würm sau Würm I, Würm II). Pentru stabilirea acestor faze au fost aduse în discuție corelațiile dintre umerii glaciari şi morenele glaciare, paralelizarea unor orizonturi concreționare şi pietrişuri din Peştera Ialomiței.

Totodată au fost efectuate corelații față de formele și structurile periglaciare din masivele Iezer, Retezat, Parâng și Godeanu[1].

LIBRIS | We know books

Cele mai reprezentative sunt urmele glaciare din Masivul Făgăraș, fapt pentru care i-a mai fost atribuită și denumirea de Alpii Transilvaniei (care a fost generalizată ulterior pentru toți Carpații Meridionali). Masivul conservă pe cca. 80% din suprafață urmele glaciației cuaternare. Astfel, sunt specifice o custură dezvoltată pe circa 60 km lungime care constituie cumpăna de ape între afluenții Oltului și ai Argeșului, custuri secundare puternic degradate, circuri complexe adică o asociere de vechi „nuclee glaciare", circuri suspendate, morene frontale și laterale, lacuri glaciare (cca. 26) etc. În Masivul Făgăraș se află cel mai înalt lac glaciar din Carpați, Zârna 2282 m. Masivele Retezat – Godeanu – Țarcu au o evidentă personalitate a reliefului glaciar condiționată de relieful preexistent și de duritatea rocilor. În Munții Retezat pe o suprafață de peste 50 km^2 se întâlnesc custuri glaciare (de la vest la est pe circa 18 km), circuri glaciare mari grupate în jurul vârfului Peleaga (2529 m) și Retezat (2509 m), 58 lacuri glaciare situate între 1700-2300 m, cel mai mare lac glaciar Bucura (88,612 ha), cele mai lungi văi glaciare (între 3-8 km) etc. În aceeași grupă cu Retezatu, masivele Godeanu și Țarcu reține atenția prin același relief glaciar. Menționăm custurile din Godeanu (cca. 12 km) circurile suspendate, morenele din același masiv și urmele glaciare din jurul vârfului Țarcu (2190 m).

Urmele glaciațiunii cuaternare au o frecvență mare în Masivul Parâng, ele fiind cantonate la obârșia Lotrului, Latoriței, Jiețului și Gilortului. Dovada intensității glaciațiunii este dată de faptul că în jurul vârfului Cârja (2405 m) sunt cantonate 10 cuvete lacustre. Cel mai spectaculos este circul Gâlcescu cu 9 lacuri glaciare, cu o vale glaciară largă care păstrează forma de „U" pe o lungime de aproximativ 7 km.

Masivul Bucegi prezintă grupate în jurul vârfului Omu (2505 m) circuri și văi glaciare cu o dispoziție radiară. Caracteristic este faptul că în fizionomia glaciațiunii și-a pus amprenta structura, respectiv prezența sinclinalului suspendat. Astfel, apar circuri și văi glaciare subsecvente (în bazinul Ialomiței), circuri și văi glaciare obsecvente (în bazinele Mălăești și Țigănești).

În Carpații Orientali urmele glaciare sunt localizate în Munții Rodnei (o custură dezvoltată vest-est, circuri și lacuri glaciare) și în Munții Călimani (în vechiul crater al acestuia).

În peisajul glaciar se încadrează și formele periglaciare reprezentate printr-un relief rezidual, creste, turnuri, ciuperci, „Babele", „Sfinxul" etc. Astfel, în Masivul Bucegi pe suprafața structurală înaltă, la peste 1800 m, supusă înghețului și dezghețului sub acțiunea apelor rezultate din zăpadă s-au format șănțulețe care au fost preluate de vânt și accentuate.

Repetabilitatea proceselor menționate a fost condiționată de oscilațiile climatice caracteristice cuaternarului. Relieful rezidual este exprimat prin crestele înalte din Bucegi (Creasta Morarului), prin turnurile care apar în creasta structurală a Pietrii Craiului, în Hăghimaș, etc. Fenomenele periglaciare mai sunt materializate prin grohotișuri (Piatra Craiului, Retezat, Parâng, Făgăraș), prin valuri de solifluxiune și terasete de solifluxiune.

Pesajul platformelor carpatice constituie o trăsătură specifică acestui lanț. Ele au fost considerate ca peneplene (Emm. de Marnonne, 1907). Ulterior li s-a atribuit calificativul de complexe sculpturale (Monografia Geografică, 1960) de suprafețe de netezire (V. Mihăilescu, 1936, 1963), suprafețe de pedimentație, de eroziune etc.

În contrast cu văile adânci, cu abrupturile marginale, aceste suprafețe localizează o intensă viață pastorală cu elemente tradiționale care fac ca atracția turiștilor să fie deosebită. În plus altitudinile mari, acumularea zăpezii și păstrarea ei timp mai îndelungat mărește gradul de atractivitate către aceste zone. În Carpați, la nivelul interfluviilor, al versanților și al culoarelor de vale, apar suprafețe cvasi orizontale conservate mai ales în roci cristaline dure în masivele Retezat, Parâng, Godeanu Făgăraș, Iezer, Rodna și Maramureș.

Ele au o geneză complexă, fiind modelate în funcție de schimbările climatice, de natura petrografică, de poziția nivelului de bază. Denumirile lor au fost atribuite după cele mai caracteristice masive în care se dezvoltă. Astfel, în Carpații Meridionali poartă denumirea de Borăscu (Danian-Paleogen) Râu-Șes (Miocen) și Gornovița (Pliocen); în Munții Banatului-Semenic, Tomnacica și Teregova, iar în Munții Apuseni, Cârligați-Fărcașa, Mărișel și Feneș-Deva. La altitudini mari aceste suprafețe domină zona glaciară și sunt intens afectate de procese periglaciare.

[1] Asupra glaciațiunii carpatice s-au elaborat numeroase lucrări care pun în discuție extensiunea, fazele, influența litologiei și a structurii etc. (Emm. de Martonne, 1907, Kräutner Th. 1929, Valeria Velcea 1959, Gh. Niculescu și colaboratorii 1960 și alții).

Suprafeţe slab înclinate sub forma unor poduri suspendate sunt caracteristice acolo unde intervin elemente litologice şi structurale. Aşa de exemplu în Carpaţii Orientali pe gresii dure în Munţii Tarcăului (Gresia de Tarcău), în Obcinele Bucovinene apar nivele litologice, iar în zona sinclinalelor suspendate suprafeţe structurale (conforme cu direcţia de cădere a stratelor).

O deosebită dezvoltare au suprafeţele structurale din Bucegi care alcătuiesc o zonă de intensă acumulare a zăpezii, constituind totodată o zonă de deosebită atracţie turistică în timpul iernii.

Peisajul depresiunilor şi al culoarelor de vale este specific Carpaţilor. În cadrul ariei montane apar depresiuni situate la altitudini foarte diferenţiate (Oaş la 250 m, Dorna la 900 m, Maramureş la 600 m, Braşov la 550 m) în funcţie de evoluţia pe care a avut-o. Unele depresiuni au o dezvoltare cvasisemicirculară (depresiunea Braşov), iar altele sunt alungite în lungul văilor (Ciuc şi Giurgeu). Altele sunt aparent izolate, separate prin înşeuări (Brad, Gurahonţ), altele au o suprafaţă foarte restrânsă, apărând sub forma unor bazinete (cum ar fi cele din Bucegi) toate aceste aspecte fiind reflexul genezei şi evoluţiei.

Depresiunile carpatice au o geneză în general mixtă, aşa cum sunt depresiunile Maramureş, Giurgeu şi Ciuc care sunt de natură tectono-erozivă şi de baraj vulcanic. Ele au fost izolate în masa montană odată cu ridicarea lanţului vulcanic (Badenian-Sarmaţian-Pliocen superior şi Pliocen superior Cuaternar) când au intrat într-o fază lacustră.

Ulterior au fost intens colmatate de râurile carpatice care au depus imense conuri de dejecţie ce s-au îngemănat formând întinse piemonturi care au estompat local zonele de contact cu muntele.

În aria carpatică se întâlnesc depresiuni tectono-erozive, efect al mişcărilor scoarţei şi al eroziunii. În această categorie intră majoritatea depresiunilor (Braşov, Brezoi, Petroşani, Bozovici etc.).

O altă categorie sunt depresiunile litologice ce corespund unor formaţiuni mai puţin dure, la care local se asociază şi unele linii de falii (Rucăr, Brad, Gurahonţ).

Pentru peisajul depresiunilor carpatice trebuie să reţinem gradul de izolare prin culmi proeminente, contactul abrupt, piemonturile care ocupă spaţii mari, glacisuri, conuri de dejecţie, fragmente de terase şi lunci în care râurile meandrează.

Culoarele de vale carpatice au în general configuraţia văilor transversale şi longitudinale, parţiale sau totale. Geneza lor este raportată la litologie, structură, tectonică, nivel de bază şi sisteme de modelare de unde s-au atribuit şi diferite ipoteze (captare, antecedenţă, epigeneză, culoare marine de legătură, captare subterană etc.).

Cele mai reprezentative văi transversale din Carpaţi sunt Dunărea, Jiul şi Oltul care străbat în totalitate lanţuri de munţi alcătuiţi din formaţiuni eterogene, ceea ce explică o intensă eroziune fluviatilă[2]. Văile parţial transversale sunt frecvente.

Ele sunt mai slabe ca potenţial eroziv şi păstrează pante accentuate, aşa cum sunt afluenţii Oltului şi ai Argeşului din masivul Făgăraş. Cu caracter longitudinal se înscrie valea Bistriţei în Carpaţii Orientali. Rezultatul travaliului exercitat de ape rezidă în faptul că în cadrul culoarelor de vale distingem sectoare de defilee (Oltul la Tuşnad, Racoş, Turnu Roşu şi la Cozia) între care se intercalează depresiuni şi bazinete. Efectul adâncirii văilor transversale şi longitudinale este marcat de prezenţa umerilor şi a teraselor care însoţesc aceste râuri carpatice.

Atât depresiunile cât şi culoarele de vale alcătuiesc în Carpaţi adevărate „areale de discontinuitate" cu o structură peisagistică deosebită. Prin poziţie şi configuraţie, ele au asigurat spaţii de habitat, de diversificare a activităţilor economice, dar şi de funcţia de legături între diferite unităţi.

Marea varietate morfologică a Carpaţilor este exprimată în diferenţierile climatice, în structura reţelei hidrografice şi în etajarea şi diversitatea biopedoclimatică.

1.1.2. Clima Carpaţilor

Desfăşurarea inelară a Carpaţilor, alături de neuniformitatea suprafeţei subiacente face ca elementele climatice să fie extrem de variate. Reţinem că faţadele expuse ale Carpaţilor, în raport de arealele de influenţă scandinavo-baltice în nord, submediteraneene în sud, sud-vest, oceanice în vest şi continentale în sud, sud-est diversifică parametrii climatici. Câteva date climatice sunt astfel sugestive.

[2] Geneza văilor carpatice a fost viu dezbătută în literatura de specialitate (Emm de Martonne 1907, G. Vâlsan 1916, I. Donisă 1968, N. Orghidan 1969 şi alţii).

Tabel 1. *Indici climatici caracteristici înregistrați în principalele stații limitrofe Carpaților Românești*

LIBRIS We know books

Stația	Precipitații medii anuale (mm)	Temperaturi medii anuale (^{0}C)	Numărul mediu al zilelor de zăpadă
Zalău	670	9,68	26
Oradea	629	10,4	26
Oravița	873	11,1	22
Piatra Neamț	615, 4	8,5	42
Râmnicu Vâlcea	679	10,1	21
Câmpulung Muscel	768	8,1	28

Principalele elemente climatice ale Carpaților sunt în strânsă legătură cu altitudinea. Astfel, temperaturile medii anuale variază între 7 și –2^{0}C, cele din timpul iernii între –4 și –11^{0}C, iar cele de vară de peste 17^{0}C și – 8^{0}C; precipitațiile au valori cuprinse între 800 mm și 1 200-1 400 mm. Evaluările de detaliu evidențiază inversiuni de temperatură în depresiuni (Dorna, Gheorgheni, Ciuc, Brașov etc.) (tabel 2).

De asemenea, pe versanții vestici și nord-vestici ai Carpaților Orientali și cei vestici ai Munților Apuseni se înregistrează precipitații abundente ai căror gradienți pluviometrici sunt de 100-150 mm/100m. În schimb versanții estici expuși advecției maselor de aer continental, se caracterizează prin scăderea cantităților de precipitații (tabel 3, 4).

1.1.3. Hidrografia

În totalitatea sa, arcul carpatic constituie zona de obârșie a rețelei hidrografice din țara noastră și totodată prin componentele sale de relief, climă și vegetație asigură alimentarea văilor și lacurilor. De aceea, rețeaua hidrografică poartă și calificativul de carpatică.

Obârșiile văilor situate la cele mai mari înălțimi pe suprafețe de nivelare între valuri de solifluxiune sunt foarte mobile și parazitate cea mai mare parte a anului de îngheț. Prin urmare, la acest nivel cumpenele de ape sunt degradate. În general, cumpenele de ape au suferit importante mutații legate de eroziunea dezvoltată în formațiuni eterogene. Așa de exemplu, în Carpații Orientali bazinele hidrografice ale Trotușului, Bistriței, Tarcăului au cumpenele de ape deplasate către est, depășind frecvent linia marilor înălțimi. În masivele Rodnei și Făgăraș, duritatea mare a rocilor face ca linia de ape să corespundă altitudinilor maxime.

Rețeaua hidrografică este organizată în mari sisteme afluente Tisei sau Dunării. Cele mai mari sisteme hidrografice sunt: Vișeu, Iza, Someș, Crișurile, Mureș și Bega afluenții Tisei; Timiș, Bârzava, Caraș, Nera, Cerna, Jiu, Olt, Argeș, Ialomița și Siret afluenții Dunării. Dintre acestea, cel mai mare debit îl înregistrează Mureșul, Someșul, Vișeul și Iza, iar valori mai scăzute, afluenții Someșului din Carpați. Scurgerea medie specifică crește în zona montană la 20-40 l/s/km^2 mai ales în Munții Apuseni, Carpații Meridionali și partea de nord a Carpaților Orientali, unde valorile precipitațiilor sunt ridicate și unde natura petrografică nu permite infiltrarea apelor.

Carpații, prin etajarea factorilor fizico-geografici și prin influențele climatice imprimă caractere specifice regimului hidric. Astfel, este definit *tipul de regim vest carpatic* aferent râurilor care drenează Munții Apuseni și Munții Banatului și care este caracterizat prin ape mari de primăvară manifestate timpuriu; *tipul carpatic transilvan* specific ramei montane interne limitrofe depresiunii transilvane (versanții estici ai Munților Apuseni, cei vestici ai Carpaților Orientali și nordici ai Carpaților Meridionali) alimentarea este pluvială și subteran moderată; *tipul carpatic* se suprapune Carpaților Orientali, grupa centrală cu ape mari de primăvară-vară și cu o alimentare pluvial moderată, cu viituri de vară; *tipul carpatic de la curbură* este caracterizat prin viituri de vară datorită proceselor föhnale și tipul carpatic meridional cu alimentare predominant nivală (Geografia României, vol. I, Geografie Fizică, 1983).

Pentru râurile carpatice sunt specifice fenomenele de îngheț. Astfel, formațiunile de gheață sunt frecvente pe Bistrița, pe Mureș, pe Olt și în depresiunile intramontane.

Râurile carpatice dețin un important potențial hidroenergetic dat de panta accentuată (Gilort 81‰, Cibin 56‰, Argeș 72‰, Ialomița 40‰) și de debitele relativ ridicate. Așa de exemplu, 80% din puterea instalată hidroenergetică a țării revine arealului carpatic.

Tabel 2. *Evaluări cantitative de ordin climatic: staţii şi posturi meteorologice carpatice*

Nr. crt.	Unitatea montană	Staţia sau postul (m)	Temperatura (°C)			Număr de zile			Precipitaţii (mm)		Nr. zilelor cu ninsoare	Nr. zilelor cu strat de zăpadă
			medie	maximă absolută	minimă absolută	iarnă	vară	îngheţ	medii	max. în 24 h.		
1.	Depresiunea Maramureşului	Ocna Şugatag (490)	7,9	38,6 28.07.1939	-30,5 11.2.1929	-	-	120	754,2	68,7 22.05.1942	54,0	82,6
2.	Depresiunea Maramureşului	Vişeul de Sus (497)		39,2 8.08.1951	- 31	-	-	-	-	-	-	-
3.	M. Rodnei	Iezer (1795)	1,6	28,4 28.06.1963	- 29	104,6		193,4	1330,1	80,8 27.07.1966	120,8	145,9
4.	Culoarul Moldovei	Câmpulung Moldovenesc (659)	6,4	36,0 15.08.1954	- 33,9	40,4	37,1	147	673,5	75,2 24.06.1955	55,3	33,9
5.	Culoarul Mureşului	Toplița (687)	5,4	36,5 30.07.1956	-34,8	57,6	40,7	160,4	616,5	66,6 31.08.1933	57,9	111,8
6.	M. Ceahlău	Ceahlău Toaca (687)	0,7	22,4 8.08.1965	-28,2	127,4	39,4	193,0	738,4	44,2 10.08.1968	76,0	-
7.	Valea Bistriței	Ceahlău Sat (686)	7,2	30,8 8.08.1965	-24,5 10.1.1956	40,4		133,2	617,8	55,9 8.06.1969	45,0	-
8.	Valea Bistriței	Piatra Neamț (340)	8,5	39 15.08.1957	-29	42,3	70,3	125,2	615,4	-	47,4	82,7
9.	Depresiunea Ciuc	Miercurea Ciuc (665)	5,9	35,5 30.07.1953	-34,6	48,3	46,4	152,0	580,9	54,7 11.07.1964	49,5	101,0
10.	M. Vrancei	Lăcăuți (1777)	1,2	26,4 25.08.1969	-28,7	112,6		192,1	1018,5	115,4 15.07.1969	92,7	165,0
11.	Depresiunea Întorsătura Buzăului	Întorsura Buzăului (707)	6,1	35,1 9.09.1964	-35,2	43,6	39,1	156,2	629,1	66,5 29.07.1966	52,6	97,7
12.	Depresiunea Braşovului	Braşov (508)	7,7	37,1 20.08.1946	-29,6	40,1	51,1	130,6	684,0	88,7 27.06.1931	53,3	80,9
13.	M. Bucegi	Vf. Omu (2505)	-2,5	20,8 14.07.1957	-38,0	144,9		254,5	1134,0	107,8 24.07.1949	137,0	216,0
14.	M. Bucegi	Sinaia (1500)	3,7	35,1 25.06.1957	-26,5	52,1	14,7	154,0	971,8	115,8 1.10.1941	90,8	146,3
15.	Depresiunea de obârşie a Prahovei	Predeal (1093)	4,9	31,7 9.09.1946	-33,8	57,1	11,5	175,4	931,6	106,9 12.07.1972	81,8	133,1

LIBRIS We know books

Nr. crt.	Unitatea montană	Stația sau postul (m)	Temperatura (°C)			Număr de zile			Precipitații (mm)		Nr. zilelor cu ninsoare	Nr. zilelor cu strat de zăpadă
			medie	maximă absolută	minimă absolută	iarnă	vară	îngheț	medii	max. în 24 h.		
16.	Culoarul Bran-Rucăr-Dragoslavele	Fundata (1371)	4,4	28,0 17.08.1952	-25,9	67,1	1,7	156,3	869,6	71,5 20.07.1966	89,4	135,9
17.	Munții Parâng	Parâng (1585)	3,3	26,7 20.07.1943	-25,5	78,7	157,5	968,5	84,4	21.05.1964	93,7	147,7
18.	Munții Cibin	Păltiniș Sibiu (1406)	4,5	30,0 23.08.1956	-32,0	60,7	2,9	155,2	941,6	88,3 21.06.1948	81,3	139,1
19.	Depresiunea Petroșani	Petroșani (607)	7,5	35,8 14.08.1946	-22,9	26,3	44,9	127,7	746,1	107 21.06.1952	46,5	61,2
20.	Munții Tarcău	Tarcău (2180)	-0,02	26,1	-28,2	116,7		178,6	117,7	126	102,4	186,1
21.	Munții Semenic	Semenic (1432)	3,7	27,6 14.07.1956	-24,5	85,9	0,7	155,0	1402,7	106,4 12.06.1968	90,4	163,2
22.	Depresiunea Bozovici	Bozovici (240)	9,6	36,3 26.07.1965	-23,3	23,8	76,9	113,2	696,8	128,3 30.07.1070	29,3	41,3
23.	Culoarul Timișului	Caransebeș (201)	10,5	39,2 13.08.1946	-23,5	20,4	81.3	-	745,7	75,0 9.08.1966	34,7	53,4
24.	Culoarul Mureșului	Deva (190)	9,8	39,7 16.8.1951	-31,6	26,6	96,1	-	554,8	55,5 19.06.1934	33,2	54,2
25.	Culoarul Dunării	Berzasca (68)	11,0	41,5 26.07.1965	-24.0	18,1	106,2	-	675,2		36,4	44,7
26.	Depresiunea Câmpeni	Bistra (544)	7,7	40,5 29.07.1950	-32,7	29,5	-	134,2	656,4	46,9 21.10.1964	49,3	103,3
27.	Depresiunea Iara	Băișoara (1385)	4,4	29,2 17.08.1952	-25,3	61.0	2,2	159,6	842,8	56,5 21.10.1941	87,3	122,0
28.	Munții Vlădeasa	Vlădeasa (1836)	1,1	29,4	-30,0	125,2	-	191,0	1126,3	97,3 11.08.1953	119,2	145,0

LIBRIS | we know books

În Carpați sunt localizate cele mai numeroase izvoare minerale. Astfel, sunt izvoarele carbogazoase, efect al manifestărilor post-vulcanice (Munții Rodnei, depresiunile Oaș, Borsec, Bilbor, Brașov, culoarul Mureșului etc.), izvoarele feruginoase carbogazoase prezente în aria de influență a aureolei mofetice din Carpații Orientali, apele radioactive (Băile Herculane, Băile Tușnad, Sângeorz-Băi) și apele termominerale (Geoagiu, Băile Herculane etc.). În jurul punctelor de exploatare a apelor minerale au luat ființă numeroase stațiuni de cură și tratament, de îmbuteliere etc.

Lacurile alcătuiesc pentru Carpați o evidentă caracteristică. Astfel, sunt cele glaciare (154, din care adâncimea maximă 29 m lacul Zănoaga și suprafața cea mai mare Lacul Bucura 88, 612 m^2 din Retezat), lacuri de baraj natural cum este Lacul Roșu, lacuri vulcanice și lacuri de baraj antropic pentru valorificarea hidroenergiei (Bicaz 1230 mil. m^3, Vidra 465 mil. m^3, Vidraru 340 mil. m^3, Gura Apei 220 mil. m^3, Gura Văii pe Dunăre 2400 mil. m^3, Fântânele Beliș 240 mil. m^3 etc.) precum și pentru alimentare cu apă etc.

1.1.4. Biocenozele carpatice

Carpații sunt individualizați din punct de vedere geografic și prin specificul biogeografic. Ei prezintă elemente comune celorlalte sisteme muntoase, mai ales din Europa. Astfel, întâlnim elemente eurasiatice, europene, central europene, circumpolare, alpino-carpato-balcanice, alpine și arcto-alpine (R. Călinescu 1946; Geografia României, vol. I, Geografia Fizică, 1983).

În compoziția biocenozelor carpatice se remarcă elemente autohtone carpatice și dacice (*Campanula carpatica*, *Heracleum palmatum* și ca animale *Lacerta muralis* etc.), carpato-balcanice (*Potentilla tranata*, *Rhododendron kotschyi*, *Doronicum carpaticum* etc).

În Carpați se desfășoară la cele mai mari altitudini etajul alpin propriu-zis cu o vegetație scundă, aceea de tundră alpină formată din mușchi, licheni, alături de pâlcuri cu jneapăn și smârdar, iarba stâncilor, pajiști de țăpoșică (ultimele două fiind efectul pășunatului intensiv) și cu o faună tipică (capra neagră – *Rupicapra rupicapra*, acvila de munte etc.).

La altitudini cuprinse între 1 200 și 1 800 m se dezvoltă pădurile. Carpații dețin 60% din fondul forestier al țării. Predomină etajul pădurilor de molid, la cele mai mari înălțimi, pentru ca la 1 200- 1 400 m să se desfășoare pădurile de amestec de fag cu molid, sau cele cu fag, brad și molid. Sunt renumite pădurile formate din molidișuri și făgete extinse, mai ales în Obcinele Bucovinene. Tot pădurile formează asociația cea mai reprezentativă în Masivul Leaota unde ocupă 24% din suprafață și în culoarul Bran-Rucăr-Dragoslavele (peste 35%).

Limita superioară a pădurii în Carpați înregistrează variații naturale mari, ca rezultat al expoziției versanților cum este cazul în Masivul Făgăraș unde apar diferențieri de 150-200 m între versantul nordic și cel sudic, în Masivul Piatra Craiului unde pe versantul de vest coboară cu 100-300 m, sub presiunea maselor de grohotiș. De asemenea, activitatea antropică a înregistrat mutații mari prin extinderea fondului pastoral în detrimentul pădurilor.

Fauna este formată din specii de interes cinegetic: cerbul (*Cervus elaphus carpathicus*), ursul (*Ursus arctos*), râsul (*Lynx lyns*), cocoșul de munte (*Tetrao urogalus*) etc.

În compoziția vegetației apar diferențieri regionale și anume: în partea centrală a Carpaților Orientali pe latura vestică se dezvoltă făgete pe când pe fațada estică apar molidișurile și pădurile de fag; în Obcinele Bucovinene molidul în amestec cu fagul coboară la nivelul Podișului Sucevei, iar în Munții Țibleș urcă la circa 1 600 m; sub influența barajului climatic exercitat de Munții Apuseni în partea de sud-est a acestora apar plante xerofile (stejar pufos, specii de colilie). Inversiunile de temperatură generează pe văi și în depresiuni inversiuni de vegetație, exemplul cel mai caracteristic constituindu-l *Leontopodium alpinum* în bazinul Întregalde la altitudinea de 670 m sau prezența molidului. O importanță deosebită în compoziția biocenozelor carpatice o au elementele submediteraneene (șibleac, cărpiniță, mojdrean, liliac sălbatic, alunul turcesc etc.), la care se adaugă o faună specifică (vipera de corn, scorpionul, broasca țestoasă etc.) și care sunt prezente în Munții Locvei (versantul sudic și sud-vestic), în Munții Almăjului, Culoarul transversal al Dunării etc. Expoziția versanților și albedoul calcarelor particularizează mult elementele floristice cum sunt cele din Munții Aninei, unde în doline se remarcă o coborâre a unor specii (*Vaccinium myrtillus*, *Fagus silvatica*, *Abies alba*), iar pe pantele însorite apar la altitudini relativ mari elemente termofile (*Syringa vulgaris*, *Fraxinus ornus*, *Caprinus orientalis* etc.).